

העצמת אמהות באמצעות האינטרנט / מיטל וקסלבאום חן

בסוף המאה שעברה החלה רשת האינטרנט לחדור למרחבים הביתיים באמצעות חיבורו של המחשב הביתי לרשת. חיבור זה אפשר זמינות תמידית למגוון רחב של אפשרויות, בחירת סוגי תוכן ומידע, שימוש במנועי חיפוש ושיתוף תכנים מעולמות שונים. בצד היחשפות לתכנים חיוביים האינטרנט מהווה קרקע פורייה לסכנות אפשריות. גבולות הבית שהיו בעבר ברורים כבר אינם כך, גבולות האינטרנט טשטשו אותם (Oravec, 2000).

האם שהמשיכה לשאת באחריותה המסורתית לגידול הילדים נחשפה לסכנות השונות שחדרו את המרחב הביתי.

מטרת המחקר הייתה לבחון את המגמות השונות של האמהות האקדמיות בישראל בנוגע לפעולות ונושאים בהן התעניינה באינטרנט וכן, לבדוק את דרכי ההגנה אותן נקטה על מנת להגן על ילדה במרחב הווירטואלי. מטרה נוספת הייתה לבדוק האם וכיצד אמהות אלו משתמשות בכלי זה על מנת להעצים את כוחן בתחום הטיפול בילד.

הדיון בתוצאות המחקר מחולק לשלושה חלקים: החלק הראשון, מתייחס לשאלת המחקר אשר בחנה מהן הפעולות אותן מבצעת האם באינטרנט, באילו נושאים היא מתעניינת וכיצד כלי זה בא לידי ביטוי בחיי היום יום. החלק השני בדק מהי תרומת האינטרנט להעצמת האם. השאלה והחלק השלישי עוסק בשאלה באילו אמצעים נוקטת האם על מנת להגן על ילדה במרחב הווירטואלי.

אוכלוסיית המחקר כללה 30 אמהות אקדמאיות, נשואות, המתגוררות באזור גוש-דן לילדים בגילאי 18-5 שהן וילדיהן עושים שימוש באינטרנט במרחב הביתי. מחקר זה עשה שימוש בשיטת המחקר האיכותית, לצורך מחקר זה נבנה "ראיון מודרך וממוקד" (צבר בן יהושע, 1990). ברם, הוא שילב בתוכו טכניקות ודרכי פעולה המקובלות במחקר אתנוגרפי פתוח. בראיון מסוג זה הנבדקים נשאלים מספר שאלות זהות וזאת על מנת לאפשר השוואה בין התשובות הנבדקים השונות. זהו למעשה ראיון חצי מובנה, היות וכול הנבדקים מתבקשים להתמקד באותם נושאים. ברם, הנבדק בראיון מסוג זה אינו מוגבל בתשובתו.

הראיונות חוברו על ידי החוקרים במיוחד לצורך מחקר זה והועברו לאמהות באמצעות שיחת טלפון או פגישה פנים מול פנים.

מן הממצאים עולה, כי מרבית האמהות רואות בכלי זה כמעצים ברמה האישית בו האמהות עברו תהליך של שינוי אישי, כלומר הכלי פתח בפניהן את האפשרות לקבל מידע ולהעשיר את

ידיעותיהן בנושאים שונים ומגוונים. בשונה מכך, מרבית האמהות לא ראו בכלי זה כמשאב מידע העוזר להם בשליטתם בתחום הטיפול בילד. נמצא הבדל בין אמהות לילדים בני 10 ומעלה לבין אמהות לילדים צעירים יותר. אמהות לילדים צעירים נטו להשתמש באינטרנט על מנת לבדוק פרטים שונים, לקבל אינפורמציה, להיוועץ ולקרוא חומרים שונים. בניגוד לאמהות לילדים בני 10 ומעלה אשר לא ראו כלי זה כמקדם אותן ועוזר להן.

אמנם האינטרנט לא העצים את מרבית האמהות בתחושת השליטה בתפקידן כמחנכות, אך הוא בא לידי ביטוי בתפקידן של האמהות בפעולות שעליהן לעשות כתוצר יומיומי לפי הצורך הנדרש מהן במהלך היום לדוגמה: חיפוש מפעיל לימי הולדת, תכנון טיול משפחתי וכדומה. האינטרנט בעצם שמש העצמה לאם לנושאים נקודתיים איתן הן מתמודדות ביומיום. תחושת העצמה זו מאפשרת תחושת שליטה פנים-משפחתית בחיי היומיום אשר מאפשרת בקרה על היבטים שונים בתפקוד המשפחה (אלעד, 1995).

בשל החששות הקיימים אצל ההורים בדבר הסכנות הקיימות בעולם הווירטואלי היינו מצפים שההורים יפקחו על צורת ואופן השימוש במשאב זה בצורה הדוקה יותר. שאלה שעולה לדיון לאור הממצאים היא האם מה שכיום האמהות מבצעות הן פעולות מספקות על מנת להפוך את הילד לצרכן נבון? האמהות שהשתתפו במחקר הביעו דאגה בדבר הסכנות הקיימות ברשת האינטרנט, מרביתן השתמשו בפיקוח ישיר, דבר הבא לידי ביטוי על ידי פיקוח יום יומי בצורת צפייה באופי הגלישה של הילד מידי פעם ובפיקוח עקיף, שבו מרבית האמהות קיימו שיחה עם הילד, אך ורק כתוצאה ממקרה שפורסם בתקשורת אחת לתקופה, ולא בצורה יזומה; כך ששיחות אלה אינן דבר שבשגרה אצל מרבית האמהות ולכן נשאלת השאלה האם האמהות עשו את מרביו המאמצים על מנת לכוון את ילדם להיות צרכן נבון.

ישנם מאמרים רבים על הסכנות השונות הקיימות כיום במרחב הווירטואלי, אך חסר בנדבך זה, מחקרים שונים על הדרך בה הורים נוקטים כדי לשמור על ילדיהם.

מס' המיון בספרייה:

303.4833 וקס.הע תשס"ז

מס' מערכת בספרייה:

1143354